

Gras neemt op veel rundveebedrijven in Nederland en Vlaanderen een onmisbare plaats in. Met de verkiezing Beste Graslandboer spelen we daarop in. In een driedelige serie duiken we in de waarde van gras: van voederwaarde tot de bijdrage van gras aan de bodem en aan biodiversiteit.

onderwerp
1. voederwaarde
2. bodem
3. biodiversiteit

editie
juni
juli
augustus

Grasland voedt koe én bodem

Grasland speelt een sleutelrol in de kwaliteit van de bodem. Het zorgt voor meer organische stof, een betere structuur en een rijk bodemleven. 'Als het bodemleven onder grasland een tropisch regenwoud is, dan is het bodemleven onder akkerland een woestijn', zegt Nick van Eekeren.

TEKST INGE VAN DRIE

'Grasland is de beste bodemverbeteraar.' De kop boven een vijf jaar oud Veeteelt-interview met Nick van Eekeren laat aan duidelijkheid niks te wensen over. Als geen ander kent de buitengewoon hoogleraar veehouderij en grasland bij het Louis Bolk Instituut/Wageningen Universiteit de bijdrage van gras aan de bodem. Bodemkwaliteit is volgens Van Eekeren een optelsom van zes elementen: organische stof, bodemleven, waterhuishouding, beworteling, bodemstructuur en bodemchemie. Voor al die facetten geldt dat grasland beter scoort dan akkerland. Zo bevat de bodem onder grasland een hoog gehalte aan organische stof door de aanvoer van wortel- en gewasresten. 'Grasland is daarnaast een permanent gewas. Dat betekent dat de

afbraak van organische stof laag is en er per saldo organische stof opgebouwd wordt', geeft Van Eekeren aan.

Vijf tot tien keer zoveel regenwormen

Ook op het gebied van bodemleven steekt grasland boven bouwland uit. 'Omdat je de grond niet bewerkt, verstoor je het bodemleven niet. Bovendien is de bodem permanent bedekt en veel aanvoer van wortel- en gewasresten geeft ook veel bodemleven', aldus Van Eekeren.

In cijfers uitgedrukt komen er onder grasland vijf tot tien keer zoveel regenwormen voor als onder bouwland. Ook het aantal schimmels is aanzienlijk groter. 'Als het bodemleven onder grasland een tropisch regenwoud is, dan is het bo-

Aandeel tijdelijk grasland flink toegenomen

Van de ruim 1,8 miljoen hectare cultuurgrond in Nederland neemt grasland iets meer dan de helft in beslag met in totaal 965.000 hectare. Dat blijkt uit cijfers van het CBS. Grasland is daarmee het belangrijkste gewas in

Nederland. Grasland kan worden opgesplitst in blijvend, tijdelijk en natuurlijk grasland. Van het totale areaal grasland neemt blijvend grasland een aandeel van bijna 70 procent in. Tijdelijk grasland beslaat iets

meer dan 20 procent van het areaal en natuurlijk grasland iets minder dan 10 procent. Het aandeel tijdelijk grasland is in een kwart eeuw wel flink toegenomen. In 2000 lag dat nog op iets meer dan 10 procent.

demleven onder akkerland een woestijn', stelt Van Eekeren. De waterhuishouding onder grasland is eveneens een pluspunt. Pendelende regenwormen onder blijvend grasland maken diepe gangen van boven naar beneden en kunnen de waterinfiltratie verdrievoudigen. 'Dat wil zeggen dat gras het water sneller opneemt als het regent. Op akkerland komen die pendelende regenwormen nauwelijks voor.'

Grasland heeft daarnaast een intensief wortelstelsel, vertelt Dick Jan Koster van PPP-Agro Advies. Als bodemcoach bij Landbouwportaal Noord-Holland en Rijnland gaat hij regelmatig met veehouders het land in om een profielkuil te graven. 'Boeren zijn dan nog wel eens verrast dat de wortels van gras zo diep zitten. De hoofdmoot van de wortels zit wel in de bovenste dertig centimeter, maar de haarwortels kunnen zomaar zestig tot zeventig centimeter diep wortelen. In tijden van droogte zorgen die ervoor dat het gras in leven blijft en het snel herstelt als het eenmaal weer regent.'

Zo'n profielkuil geeft meestal nog meer informatie dan een bodemanalyse van het grasland, vindt Koster. 'Bij een bodemanalyse op grasland wordt naar de bovenste tien centimeter gekeken, maar ik kijk graag wat dieper. Op papier kan het de mooiste grond zijn, maar als er een verdichte laag zit op dertig centimeter heb je daar niet zoveel aan.' De intensieve beworteling en het rijke bodemleven onder grasland dragen ook bij aan een goede bodemstructuur, doceert Van Eekeren. 'De wortels kruipen door de grond en geven voeding, zoals suikers, af aan het bodemleven. Samen zorgen die wortels en dat bodemleven voor een rullere structuur van de grond.'

Ondergrondverdichting serieus probleem

Van Eekeren en Koster waarschuwen dat zware machines die bodemstructuur soms teniet doen. 'Ondergrondverdichting is een serieus probleem, ook op grasland', stelt Koster. 'Met mest uitrijden letten veehouders en loonwerkers er vaak wel op dat ze niet met te zware machines en een te hoge bandenspanning rijden. Maar bij het gras inkuilen is de bandenspanning vaak te hoog, zeker als er ook veel over de weg wordt gereden. En in een nat jaar weegt het gras

ook meer dan in een droog jaar. Dan rijd je al snel schade.'

Ook vertrapping kan in een natte periode schade aan de bovenlaag van de bodem opleveren. 'In zo'n vertrapte zode krijgt onkruid ook meer kans. Tegelijkertijd is weidegang ook positief voor het bodemleven', geeft Koster aan.

Een bodem met een hoog gehalte organische stof, een rulle structuur, intensieve beworteling, een goede waterhuishouding en een sterk bodemleven zal veel nutriënten kunnen vasthouden. Dat vertaalt zich in een betere bodemchemie. Ofwel: het stikstofleverend vermogen van de bodem zal hoger zijn en daarmee ook de opbrengst.

Mix van blijvend en tijdelijk grasland

Van Eekeren is een voorstander van een teeltplan met een mix van blijvend grasland, tijdelijk grasland en bouwland. 'Binnen derogatie was 60 procent blijvend grasland, 20 procent tijdelijk grasland en 20 procent akkerland ideaal. Maar ik zit niet vast aan die percentages. Als je 30 procent akkerland hebt, kun je ook kiezen voor 40 procent blijvend grasland, 30 procent tijdelijk grasland en 30 procent akkerland.' Het advies van de buitengewoon hoogleraar is om de gronden met het hoogste stikstofleverend vermogen te benutten voor blijvend grasland en die met het laagste stikstofleverend vermogen te gebruiken voor tijdelijk grasland met grasklaver en die af te wisselen met bouwland. 'Gras en klaver zorgen er dan voor dat het stikstofleverend vermogen verbetert, waar het akkerland van profiteert.'

Gebruik geen blijvend grasland met een hoog organischestofgehalte voor bijvoorbeeld mais, geeft Van Eekeren aan. 'Als je blijvend grasland scheurt en daar mais verbouwt, kan die niet al die nutriënten opnemen en zal er stikstof uitspoelen. Dus zaai altijd opnieuw gras in als je blijvend grasland scheurt, want gras kan die nutriënten wel benutten. Voor wisselteelt is drie jaar grasland en dan akkerland optimaal.' Langzaam maar zeker komt de bodem bij veehouders hoger op de agenda, merkt Koster. 'Als in 2026 de derogatie verdwijnt, worden de bemestingsnormen nog lager. Fouten in je graslandmanagement repareer je dan niet meer met bemesting. Het is dan nog belangrijker dat de bodem op orde is.'

HOOFDSPONSOR

SPONSORS

De aanmelding is gesloten; de jury van de Beste Graslandboer is nu aan zet!